

ŞAKUL , GİBİ...

MASONLAR İÇİN DERGİ

CİLT 3

SAYI 20

OCAK 1990

ŞAKUL GİBİ

MASONLAR İÇİN DERGİ

Sayı : 20 Yıl : 3 Ocak 1990

Zincirlikuyu Cad. 9/13
Etiler 80600 İstanbul

Sahibi ve
Sorumlu Yönetmen :
Mişel MARGULİES

Temmuz ve Ağustos ayları hariç her ayın üçüncü haftasında yayınlanır. Posta ile ve yalnız Mason olan abonelere gönderilir. Dergide çıkan imzalı yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Gönderilen yazılar iade edilmez

YENİLİK BASIMEVİ
Tel. : 143 55 72 - 145 35 74

İÇİNDEKİLER

Yayıncıdan Mektup	3
Avrupa'da Dindarlığa Dönüş ve Türkiye	4
Müzik, Yaratıcılık ve Kuğunun Şarkısı Fenomeni	7
Dinleme Sanatı	8
Masonlukta Temel Taşlar	11
80. Yıl Kutlamaları	12
Araştırma Locaları	15
Osmanlılarda Masonluğa Ait İlk Kayıtlar (5)	18
Sanatkâr Kardeşlerimiz (14)	21
Okuyucu Mektupları	24
Cevad Memduh Altar K.	27
Masonların Dünyasından	30
Kareli Bulmaca	34
Adem Hürrem Birader	35

KAPAKTAKİ RESİM

Johann Chrysostom Wolfgang Amadeus Mozart K.'in (1756-1791) Salzburg'da doğduğu ev.

YAYINCIDAN MEKTUP :

Ocak 1990

Sevgili Okuyucu Kardeşlerimiz,

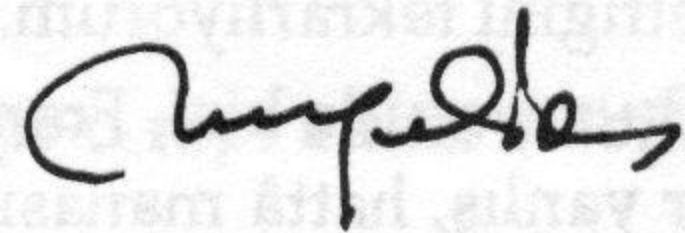
Yaklaşık iki sene evvel, uzun süren bir danışma, araştırma ve ön hazırlık safhasından sonra yayına başladığımızda, hevesimiz çok ve ümidimiz sonsuz idi. Türkiye'deki masonların en azından yarısının abone olacağını ummuş ve bunun üzerine kurulu hizmet projeleri tasarlamıştık.

Şimdi, ikinci yayın yılımızı tamamlamış ve gerçekleri biraz daha net görme imkânına kavuşmuş bulunuyoruz. Masonların yarısı abone olmadı, sadece yüzde onunu teşkil eden bir okuyucu grubumuz var. Bir yandan bu küçük abone sayısı, bir yandan reklâm almayıştığımız, bir başka yandan da % 70 civarında seyreden enflasyon, yan hizmet sunmak bir yana, bizleri her sene abone ücretine zam yapmağa mecbur kılmış, ve bu ay da bir istisna teşkil etmemiştir.

Ancak K.'lerin övgü dolu söz ve yazıları, basılmak üzere gönderilen makalelerdeki belirgin artış ve bazı Üs. Muh.'lerin abone kaydetme konusundaki olumlu yaklaşımları hevesimizi ve ümidimizi daha da çok arttırmıştır.

E.U.M'ından, yalnız üçüncü yayın yılımız olan 1990'da değil 13, 23, 33 yayın yılımızda da tüm K.'lerimize SIHHAT, MUTLULUK, REFAH ve İYİ YAŞAMA İMKÂNI tanınmasını niyaz ederiz.

K. selâm ve saygılarımızla,

AVRUPA'DA DİNDARLIĞA DÖNÜŞ ve TÜRKİYE

Prof. Dr. Ziya UMUR

XX nci asrın sonlarında, Katolik memleketlerde (Bu memleketler arasında Fransa'nın bulunması dikkate şayandır), eğitim ve öğretim işlerinde, din adamları, gittikçe daha mühim bir rol oynamaya başlıyorlar. Fransız Kilisesi, Fransa'daki eğitimi eline geçirmeye çalışıyor.

Buna dikkat eden bir gazetemiz (Tercüman, 17 Ocak 1989), rakkamlar vererek, bir karşılaştırma yapıyor:

Fransa'da, Katoliklerin elinde, 6700 ilkokul, 1735 kolej, 1084 meslekî teknik öğretim lisesi bulunduğu halde, nüfusu Fransa ile aynı olan Türkiye'de, Din Eğitimi Genel Müdürlüğüne bağlı, sadece 384 İmam-Hatip lisesi olduğunu; Fransa'daki dinî okulların iki milyondan fazla talebesi varken, Türkiye'de, İmam-Hatip okullarının öğrencilerinin 290.000'den ibaret bulunduğunu söylüyor. Fransa'daki "anaokulların" altında biri de papazların denetimi altında imiş. Tanınmış siyasiler içinde, dinî âyinlere gidenlerin sayısının ise, bir hayli yüksek olduğu belirtiliyor.

Hattâ, devlet liselerinde zorunlu din dersleri konması teklifini, komünist ve sosyalistlerin de, ekseriyetle tasvib etmiş olduklarını ilâve ederek, bütün bunlar, Fransa'da laikliğin bir "tabu" olmaktan çıktığını gösterdiğini, sözlerine ilâve ediyor.

Doğru olduklarından şüphe etmediğim bu bilgilerin, hele Türkiye ile bir rakam mukayesesi yaptıktan sonra, günlük gazetelerimizden birisinde yer almasını, acaba bir sebebi var mı?

Acaba, söylenmek istenen şu mudur: "Biz, Fransa'dan daha "laik" olmak iddiasında mıyız ki, orada "Katoliklik" için yapılanın yansıdan çok daha azını yapmaya teşebbüs ettiğimiz vakit, bir kısım insanlarımız söylenmeye başlıyorlar?

Ben, daima mukayeselerin, benzetmelerin çok büyük bir dikkatle yapılması icab ettiğini tekrarlıyorum.

Bu mevzuda bizi, Fransa'ya veya başka bir Avrupa memleketine benzetmek kadar yanlış, hattâ manasız bir şey olamaz. 290.000'den ibaret olduğu söylenen

İmam-Hatip okulu öğrencilerine, "Kur'an Kursları"ndaki çocuklar eklenirse, sayı nereye varır?

1- Fransa'da okulların, rahipler tarafından idare edilmesinde "mahzur" değil, onlar bakımından "muhassehat" bulunduğunu düşünmek mümkündür. Üç dört asırdan beri en seviyeli mekteplerin "din adamları" tarafından işletildiği malumdur. Düşünülebilir ki, devletin lâıykı ile yürütemediği "eğitim ve öğretim"i, hiç olmazsa kısmen rahipler yürütebilir: Devlet teşebbüsü yanında, üstün kaliteli bir "özel teşebbüs" gibi... Rahipler arasında çok iyi pedagoglar, eğitimciler bulunduğunu herkes bilir. Bunlar, bir okul için gerekli disiplini daima temin ederler. Ayrıca, mektepleri kurup işletmek için, "Ruhban" sınıfının "mali" kaynakları da vardır.

Türkiye'de -İran hariç olmak üzere, alelumum İslâm memleketlerinde- bu nevden bir insan sınıfı, külliyen yoktur. Dinî tedrisat yapacak olan mekteplerin hocaları, "Cami hocaları"ndan olmayacağına göre, bunları da Millî Eğitim Bakanlığı mı sağlayacak? Aynı "Millî Eğitim Bakanlığı"nın kadroları, bir taraftan "laik" mektepleri, diğer taraftan "İmam-Hatip" mekteplerini mi besleyecek? Ve bu işi kendi parası ile -yani laik milletin parası ile- mi yapacak? Bunun ne kadar garip bir ikilik yaratacağı meydanda değil midir?

2- Bütün dünyada, fakat bilhassa Fransa'da, ahlak prensipleri bir hayli "laçka" olmuştur. Aile bağları çözülmüş; namus telakkisi şekil değiştirmiş; haysiyet ve vakardan anlaşılmanın manası ters dönmüş.

Fransa'da, milletin "kendine gelmesi" için bir takım tedbirler almak icab ettiğini düşünenlerin bulunduğundan şüphe etmiyoruz.

Hangi tedbirler?

İnsanları doğru yola sevketmeğe zorlayan iki vasıta vardır: Birisi, insanın içindeki "vicdan"; öteki, devletin kuvveti, yani "polis".

Bugün "vicdan"a aldırın yoktur; "polis" ise yetersiz kalmıştır.

Milyonlarca insanın düşünebileceği "madrabazlıklar"ı, mahdut sayıdaki polis memuru, hesap ederek önleyemez. Her insanın içine bir polis, hem de namuslu, dürüst bir polis memuru koymak lâzım. Bu mümkün müdür?

Dünyanın görüp tanıdığı en meşhur "athé"lerden (Münkir) biri, Voltaire, Allah'ın varlığını isbata çalışan bir manzumesinin bir musraında şöyle söylüyor:

Si Dieu n'était pas, il fallait l'inventer

(Allah olmasaydı onu yaratmak (İcad etmek) lâzımdı).

Voltaire'in bu düşüncesi -bir az da kötülenerek- "Dieu gendarme" tâbiri ile ifade edilmiştir: Sanki Allah, her insanın içinde yaşayan bir candarma veya polis memuru imiş gibi, onu kontrol altında bulundurur. Biz, buna ekseriya "vicdan" diyoruz.

Dinden çok uzaklaşmış olan Fransa'da Ahlak'ı zapt-u rapt altına alabilmek için, dine avdet etmek gereği duyulmuş olmalıdır.

Hıristiyan camiasının bir şansı var: Bir çok asırlardan beri, aralarında, din işleri ile meşgul olmak üzere yetiştirilmiş bir "Rahipler sınıfı" mevcut. Dine tahsis edilmiş bir çok müesseselerde, hakikî manada âlim çok sayıda "papazlar" vardır. Bunlar hayatlarını dine vakfetmişlerdir.

İslâmiyette ise, maalesef "Cami İmamlığı" veya "Hatiplik" gibi meslek yoktur. Cumhuriyet devri boyunca "İmam, Hatip" adı altında bir "Din adamları" sınıfı yetiştirilmesi de ihmâl edilmişti. Bu yüzden camilerde gördüğümüz din adamları, şuradan buradan toplanmış, ekseriya yetersiz seviyede insanlar olmuştular.

Bu mahzuru önlemek maksadı ile -Tevhid-i Tedrisat Kanunu hükümlerine bakmadan- "İmam-Hatip" okulları kuruldu. Bunların sayıları arttı.

Derhâl söyleyelim: Ne kurulmalarında, ne de sayılarının yüksek olmasında bir mahzur görmüyoruz. Bilakis.

Bu okullardan mezun olanların formasyonu ne derecededir bilmiyorum, ancak dine ve dindarlığa dönük bir istikamette yetiştirildikleri şüphesizdir.

Bu hususiyetleri dikkate alınmaksızın, "İmam-Hatip" okulları mezunlarına klasik lise mezunlarının hakları verildi. Bu, akıl almaz mahzurlar doğuracak, şursuz bir davranıştır.

Hıristiyanlık ve Müslümanlık arasındaki yapı farkı, burada da kendisini gösteriyor. Kilise veya dinî müesseseler için yetiştirilen "papazlar", kendi sahalarında kalabiliyor; hattâ o sahada kalmağa mahkûm oluyor. Halbuki bizimkiler, kaymakam, avukat, doktor, mühendis veya başka, herhangi bir "sivil" mesleğe girebiliyor; daha rahat bir hayat temin edebileceğini görünce, formasyonunun yapmış olduğu istikametten ayrılıyorlar.

Üniversitemiz, 1980'den beri tek düze düşük kalitede meslek adamları yetiştiren "Kalitesiz Yüksek Okullar" seviyesine indirildikten sonra, "İmam-Hatip" okullarında yetiştirilip, kendilerine "dinî formasyon" verdiğimiz gençler, her türlü "sivil" işte kullanılabilen adamlar haline geliyorlar. Bu işin mahzurları, hesaba kitaba sığmayacak kadar çok: Evvelâ, "din işlerinde mütehasıs olmak", gibi asıl maksat kayboluyor, yani "din işleri" yine, kalitesiz bir takım "tahsilsiz İmam-Hatiplerin" elinde kalıyor. Ayrıca, belki -daha mühim olarak- dindarlık kafası içinde yetişmiş bir iktisatçı, "faiz" dendiği vakit ateşe düşmüş gibi korkacak; bir doktor, günaha girmemek için kadın hastasını soyup muayene edemeyecek (hele bu doktor, İmam-Hatip okulundan çıkmış bir kadın ise!); bir hukukçu, kadına üçte birden fazla miras hakkı tanımamayı daha uygun bulacak... v.s.

İmam-Hatip okulları kurulmalı idi, fakat kuruluş maksatlarına hizmet etmedikleri için, zararlı olmaktadır: Bunlar, devleti değil, İslâmiyet dinini idare etmek için yetiştirilmektedirler. Kafa yapıları o istikamette işler. Bunlara anlatılmamış idi ki, dini idare etmek, en azından devleti idare etmek kadar mühim, şerefli ve zor bir iştir.

MÜZİK YARATICILIK ve KUĞUNUN ŞARKISI FENOMENİ

Dr. M. T.

Kalifornia Üniversitesi Psikoloji Profesörlerinden Dean Keith Simonton, bir çok bestecinin en sevilen eserlerini ileri yaşlarda hatta ölüm döşeğinde vermelerine «Kuğunun Şarkısı Fenomeni» demektedir.

Prof. Simonton, 1972 klâsik müzik bestecisinin 1919 eseri üzerinde bilgisayar analizi yapmış ve bestecinin en son beste yaptığı yaşındaki eserleri, yedi farklı estetik kriter ile değerlendirmiştir.

Journal of Psychological Association dergisinin Ocak 1989 sayısında yayınlanan bu araştırmada şu sonuca varılmaktadır. Yaratıcı insanlar, son yıllarda hayata bakış açılarında büyük değişiklik yaşamaktadırlar. Kuğunun Şarkısı belki müzikalitesi ve süresi yönünden son sıralarda yer alır, ancak estetik özelliği ve popüleritesi yönünden çok önlere sahiptir.

Prof. Simonton, Wolfgang Amadeus Mozart'ın "Requiem'ini", John Sebastian Bach'ın "Fugue'ünü" ve Ludwig Van Beethoven'ın "Yaylı Çalgılar Quartet'ini" yaşamlarının son günlerinde yazdıklarını ifade etmektedir.

Masonluğun en eski belgesi olan REGIUS elyazmasında, yedi ilimden biri kabul edilen musiki, «Göklerdeki Mesih'in büyük inayetiyle" dördüncü sanattır. Bu sanat'a ait bir tanımı ilave ederek sözlerimi noktalıyorum. «Eğer yeryüzüne hiç bir din gelmeseydi, TANRI'ya inanmak için MÜZİK yeterliydi...» Gönül ister ki müzik dünyasında notalar eksilmesin ve yıldızlar parlaklıklarını kaybetmesinler.

DİNLEME SANATI

Mehmet T. URAY
M. Ertuğrul HATAYLI

Dinleme, lügat'ta «işitmek için kulak vermek» «bir kimseyi, konuşmasını dinlemek, duymak ve anlamak için dikkatini onun üzerine yoğunlaştırmak» diye tarif edilmiştir.

Dinleme Sanatı her masonun iyice öğrenmesi gereken olumlu alışkanlıklardan biridir. Bir konuda yeterince bilgili olmayan bir kişi, o konuda bilgiçlik taslayarak konuşmak yerine, dinlemeyi yeğlemelidir.

Tarihin her devrinde iyi konuşabilme, kişileri diğerlerinden farklılaştıran bir yetenek sayılmıştır. İyi konuşabilmenin ilk şartı, insanın söyleyeceği, söylemek istediği, yetki ile söyleme kudretine sahip olduğu bir fikrinin olması, ikinci önemli şartı ise dinlemesini bilmesidir. Dilin tek törpüsü dinleme sanatıdır.

Konuşma, sözlü iletişimde bir fiil niteliğinde olduğu için, genellikle kişiler için ön ve hazırlayıcı safhalar olan dinleme ve dinlediğini algılamaya nazaran, göreceli bir önemne sahip olmuştur. Ama konu derinlemesine araştırıldığında, iyi konuşmacıların daima dinleme sanatının inceliklerine sahip olan kişiler arasından çıktığı gö-

rülür. Yani iyi bir konuşmacı aynı zamanda çok daha iyi bir dinleyicidir. Konuşma sanatı güzel şeydir ama dinleme sanatı daha güzeldir.

Hepimiz iyi kötü konuşma sanatını ilk yaşımızdan itibaren öğrendik. fakat pek çoğumuzun daha dinleme sanatını iyice öğrenmediği apaçık ortadadır.

MOLİÈRE'in çok yerinde bir sözü vardır: "*Ağzını açmayan cahil, konuşmayan bir ariften fark edilemez*" der. Zira cahiller bildiklerini söyler dururlar, arifler ise söylediklerini bilirler. Zaten hep konuşmaktan dinlemeğe sıra gelmezse ne öğrenir insan?

"Söz gümüş ise, sukût altındır" gibi özdeyişlerin, Nasreddin Hocanın dinlemesini bilen hindiye, konuşmasını bilen papağandan daha çok fiat istemesi gibi öyküleri, dinlemenin, her çevrede, her düzeyde, her zaman için saygıya değer bulunuşunun kanıtıdır.

Konuşmak, çoğu zaman bir ihtiyaç olabilir, fakat dinleme; her zaman bir sanattır.

Nedir dinleme sanatı hiç düşündünüz mü? Aslında çok basit gibi

görünen bu olayın derinlemesine düşünül­düğünde, hiç de basit olmadığı, aksine günlük hayattaki uygulamasının oldukça zor olduğu görülür. Teknolojinin gelişimi ile telefon, radyo, televizyon kullanımının çok arttığı günümüzde, çoğumuz zamanımızın gittikçe artan bir kısmını söylenen sözleri dinlemekle geçirmekteyiz.

Çeşitli işyerlerinde yapılan testlerden tespit edildiğine göre, astlarına işleri ile ilgili 5 dakikalık tipik bir konuşma yapan amirin söylediklerinin ancak % 30'u, konuşmayı dinleyenlerin aklında kalmaktadır. Yine aynı işyerlerinde, amirlerini niçin sevdikleri sorulan birçok işçi ve memur, "*çünkü o beni dinler, ben onunla istediğim gibi konuşabilirim*" cevabını vermiştir. Ve yine bir başka araştırma, Minnesota Üniversitesinde, öğrencilerin, iş ve meslek sahibi kişilerin dinleme yeteneğinin incelemesi ve ölçümüdür. Araştırmaya katılan kişiler kısa konuşmaları dinledikten sonra bunlardan sınava tabi tutulmuşlardır. Bu araştırmadan çıkarılan sonuçta genel olarak normal bir kişinin konuşulanların ancak yarısını dinlediği, yani yarın dinleyici olduğu şeklindedir.

Acaba bunun sebebi nedir?

Şimdiye kadar bilimsel açıdan bu konuda pek fazla birşey bilinmiyordu. Fakat yapılan araştırmalar sonucunda, dinlemenin zekâ ile hiçbir ilişkisi olmadığı ve dinleme yeteneğinin eğitim, tecrübe ve yetiştirme ile geliştiği meydana çıkmıştır. Kişi ne kadar zeki ve anlayışlı olursa olsun, eğer din-

lemeğe tahammül gösterecek kadar kendini sıkmaz, bunun lüzumuna kanaat getirmez ve yoğunlaşarak dinlemeyi bir alışkanlık haline getirmez ise, cümle veya fikirleri yarısından sonra izlemesi imkânsızlaşır. Gene bu konudaki araştırmaların meydana çıkardığı bir gerçek de, yaygın dinleme yeteksizliğinin arkasında eğitim sisteminin küçümsenmeyecek ölçüde kusurlu olmasıdır. Eğitim kurumlarında, öğrencilerin okuma kabiliyetlerinin devamlı surette artmasına karşın, dinleme kabiliyetlerinin azalması ve hatta zamanla kaybolması sonucu doğmaktadır. Şimdiye kadar dinleme yeteneğinin artırılması için İlkokul'dan yüksek okula kadar öğrenciye "**Dikkat Ediniz**" emrinden başka birşey verilmemiştir. Fakat dinleme zihni bir beceridir ancak egsersiz ve pratikle geliştirilebilir. Minnesota Üniversitesi Hitabet Profesörü Ralph G. NICHOLS'a göre; tipik bir öğrenci üniversiteden oldukça iyi bir okuyucu ve kötü bir dinleyici olarak mezun olur ve hayata atılır, fakat içinde yaşamağa mecbur olduğu toplumda ondan okuduğunun en az 3 misli dinlemesi istenir.

Esas itibari ile kötü dinlemenin sebebi, dinleyenin konuşmacının konuşmasından çok daha süratle düşünmesidir. Kişiler genellikle dinleme sırasında düşünmeye vakit bulmaktadır. Bu ara düşünme sürecinin iyi veya kötü kullanılması, bir kişinin söylenen söze ne kadar dikkat ettiğinin, yani konuşmacıyı dinlediğinin ölçüsüdür.

dür. Eğer kişi iyi bir dinleyici değilse, çok geçmeden sabırsızlanmaya başlar, biran için düşünceleri başka birşeye takılır ve sonra tekrar konuşan kişinin sözlerine döner. Bu kısa, yarı seyahatler, kişinin zihninin diğer konu ile uzun zaman oyalanmasına kadar devam eder. Düşünceler tekrar konuşan kişiye döndüğü zaman bu sefer de konuşmacının çok ileride bulunduğu fark edilir. Artık konuşmacıyı izlemek güçleşmiş ve gittikçe yan seyahatlere atılmak daha kolaylaşmıştır. Sonunda dinleyici dinlemeden tümü ile vazgeçer. Gerçi konuşmacı konuşmasına devam etmektedir ama dinleyicinin zihni artık başka dünyalardadır.

İyi bir dinleyici olan kişi düşünce hızını faydalı kullanmasını bilir, geriye kalan fazla düşünce zamanını, devamlı olarak söylenen söze yoğunlaştırır.

Birde gözü kapalı dinleme sanatı vardır. Bunuda *Orhan Veli KANIK*'in, şiirinden bir iki mısra ile dile getirmek isterim;

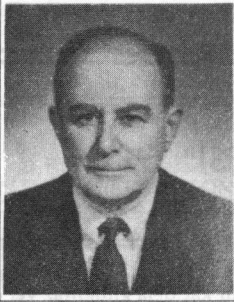
**İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir yosma geçiyor kaldırımдан;
Küfürler, şarkılar, türküler, laf atmalar
Bir şey düşünüyor elinden yere
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.**

Konuşmanın başında iyi konuşmanın bir yetenek olduğu, bunu elde etmenin bir yolunun da iyi bir dinleyici olmakla mümkün olabileceği vurgulanmıştı. Masonluk mesleğinde, masonların olumlu yetenekler elde et-

mesi ve olumlu yeteneklerini geliştirmeleri önerilmekte veya öğütlenmektedir. Ayrıca mesleğin gelişimi ve devamını sağlayan önemli hususlardan biri de, meslekte tecrübeli masonların birikimlerini mesleğe yeni girenlere sözlü olarak aktarmalarıdır. Bu nedenle mesleğe yeni girenlerin, meslekte kendinden daha bilgili ve deneyimli olan masonlardan mümkün olan en üst seviyede faydalanmaları dinleme ile mümkün olabilmekte, ve bu durum kendilerine her vesile ile hatırlatılmaktadır. Bu, masonun mesleği öğrenmesi kadar, kendinden sonra geleceklere aktarabileceği birikimini geliştirmesi açısından da son derece önemlidir. Yani dinleme sanatını bilmek sadece masonların kendileri için değil, aynı zamanda mesleğin devamını ve geleceği içinde elzemdir.

Konumuzu Erich Fromm'un şu sözleri ile bitirmek istiyoruz; "*Herhangi bir sanatı öğrenmenin son koşulu o sanatta ustalaşmaya karşı eksiksiz bir ilgi göstermektir. Eğer çırak için sanat önemli birşey değilse, onu öğrenmesi hiçbir zaman olası değildir. Başkaları ile olan ilişkide yoğunlaşmak demek, dinlemeyi de bilmek demektir. Bu da ancak kişinin kendini ve karşısındakini ciddiye alması anlamına gelir.*"

E.U.M. kendi konuşma sanatımızı za hükmedebilmek ve dinleme sanatımızı geliştirebilmemiz için akıl, kuvvet ve güzellik sütunlarımızı sağlamca yükseltmekte hepimizin yardımcısı olsun.

MASONLUKTA TEMEL TAŞLAR

BİR BABA DUA EDİYOR.

Raşid TEMEL

Tanrım bana öyle bir oğul ver ki, zayıf olduğu anı bilecek kadar kuvvetli, korktuğu zaman kendini bulabilecek kadar cesur, onurlu bir yenilgide mağrur ve eğilmeyen, lâkin zaferde mülayim ve alçak gönüllü olsun. Bana bir oğul ver ki tutkuları yaptıklarının yerini almasın. Seni tanısın ve bilginin temel taşının kendini bilmek olduğunu anlansın.

Onu kolaylık ve rahatlık yolundan değil, güçlükler ve uğraşmalar yolundan geçir ki, fırtınada ayakta durabilmesini öğreysin, Bunu başaramayanlara da şefkat duymasını öğreysin.

Kalbi temiz bir oğul ver, amacı yüksek olsun, başkalarını idare etmeden evvel kendini idare edebilsin. Gülmesini bilsin ama ağlamayı da asla unutmasın.

Bu niteliklere sahip olduktan sonra da, yaşamının esprilerine karşı o kadar yeterli duygusu olsun ki, ciddi olmakla beraber, kendini fazla ciddiye de almasın. Ona alçak gönüllülük ver ki her zaman büyüklüğün sadeliğini, açık fikirliliğin akıl ve hikmetini, gerçek kuvvetin alçak gönüllülüğünü anlansın. İşte o zaman ben babası 'boşuna yaşamamışım' diye fısıldamaya cüret edebileceğim.

(Bu dua General Mac Arthur'un babasıdır.)

(Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının kuruluşunun 80'inci yıldönümü vesilesi ile İstanbul vadisinin de yer alan etkinliklerin bazıları, katılmamış K.'ler için, aşağıda kısaca nakledilmiştir.)

BALE TEMSİLİ "BAHÇESARAY ÇEŞMESİ"

Sinan GÜRMENT

14 Aralık 1989 Perşembe Saat 20.00
B. Asafiev
BAHÇESARAY ÇEŞMESİ
- bale 3 perde

Koreografi.....Margit SCOTT/Yuri PAPKO
Orkestra Şefi.....Elşad BAGIROV
Koro Bale Şefi.....Yüksel ERSEY
Dekor.....Acar BAŞKUL
Kostüm.....Figen KÖYÜNOĞLU
Işık.....Ahmet DEMİR

Glory Han.....Oktay KERESTECİ
Maria.....Aliy RUFAY
Zacena.....Sibel SUREL ÜÇÜMLÜ
Vatslav.....Feridun YEDİCAN
Maria'nın Beketisi.....Barlas KOBANES
Z Zilli.....Serap ALNİAÇIK/Pulya E.ÜZBERK
Maria'nın Arkadaşları.....Fatirecik AKERMAN/Nil BERKAN
Vatslav'ın Arkadaşları.....Funda ERER/Gülben GİR
Ercan YÜKSEL/Ömer İNAN/Feridun YEDİCAN
Niyazi ZEKİ
Tayfun SAVLIOĞLU/Alin ÇINAY/
Feridun YEDİCAN/Niyazi ZEKİ
Harem 4 Kız.....Süle A. KALKAVAN/Gülben ÇINAY/
Funda ERER/Gülben GİR

O akşam, 14 Aralık 1989, saat 20'de bulunduğumuz salon kimbilir kaç defa gittiğimiz yer değil, adeta yeni, başka bir mekandı.

Ve bizler yaşadığımız dış alemde, önce içgüdülerle, sonra tecrübeyle edindiğimiz, her an hissetmekte, taşıdığımız elbiseler kadar onunla yaşamaya alıştığımız çevreye, insanlara karşı dikkatli olma, daima gardını hazır tutma stresinden kurtulmuş, sanki yerden havalanmış, sevgi, barış, huzur ortamındaydık. İnsanlığın en büyük düşmanı, yine insanlar, dış alemdeki yaşantımızdan kısa bir süre için çekilmişlerdi. Ne bir kaba davranış beklentisi, ne çevremizde onunla kavga vermeye, ve ama onunla yaşamaya alıştığımız beşeri zaaf ve kötülük dalgalarının yarattığı olumsuzluk, hepsi kaybolmuştu...

Değişik vadilerden gelen kardeşlerden ve en yakınlarından oluşan binin üzerinde insan, dış alemde her zaman bulunmaya alışık olduğumuz bir ortamı, o gece, bir umut düşünme dönüş-

türdü. Yalnızca masonlar ve en yakınlarının bulunduğu salona egemen olan "iyi", erdemi arayan insanların oluşturduğu toplu sevgi, güven, tolerans ve özveri isteklerinin ortak bilinci, o gecenin insanlarını iç huzura, mutluluk ve umuda yöneltti...

Kulaklarımızda Asafiev'in lirik müziği, gözlerimizde sahnedeki balenin estetiği, o gecenin kalan egemen izler düşüncelerimizdi: bir gün, tıpkı erdemi arayan masonlar o akşam buluştukları gibi, tüm insanlık erdemde buluşamaz mıydı? Ve o akşamki etkilenim duygularımız, geleceğin insanlarının ortak yaşamlarına her zaman egemen olamaz mıydı?

Eğer bizleri böylece etkilemeyi düşünerek, 80. yıl kutlama programının başına bu gösteriyi koymuşlarsa, kutlama komitesini özellikle kutlamak gerek; bir kaç saat için de olsa, adeta bir düşte, masonlaşmış bir dış alemde yaşamak bizler için çok çarpıcı olmuştu.

Kutlama programı 14 Aralık 1989 saat 20'de, İstanbul Devlet Opera ve Balesinin, Atatürk Kültür Merkezi büyük salonunda Asafiev'in "Bahçesaray Çeşmesi" balesi ile başladı. Biz sade sanatseverler için gösteri tek kelime ile "güzel" idi. Eserin kritiğine gelince, sanat kritikliği çok ciddi bir konu olduğu ve de haddimiz olmadığı için yukarıda kadroyu dikkatlerini sunmakla yetinelim.

İNSAN HAKLARI ve MASONLUK SEMPOZYUMU

Yük. Müh. Moiz VARON

H. K. E. M. B. L.'sının kuruluşunun 80. yıldönümünü kutlama etkinlikleri arasında "İN-SAN HAKLARI VE MASONLUK" konulu bir sempozyum da vardı.

15 Aralık 1989 Cuma günü saat 14.00'de Merkez Lokalizimde düzenlenen sempozyum SAHİR ERMAN K. Başkanlığında BURHAN CEYHAN, CUMHUR FERMAN, HÜSNÜ GÖKSEL K.'lerin katılımı ile yürütüldü. Katılımcılar arasında adı geçen BOZKURT GÜVENÇ K.'in gelemediği duyuruldu.

Kardeşlerimiz ve Hemşirelerimizden oluşan topluluk önünde B. Üs. En Muhterem ORHAN ALSAÇ, toplantının amaç ve özünü belirten açış konuşmasıyla katılımcı K.'leri de tanıtarak sempozyumu başlattı.

SAHİR ERMAN K., insanı insan eden özellikler ve değerler sisteminden hareketle, insanın temel hak ve özgürlükleri kavramının Masonluk Düşüncesi açısından yorumunu yaparak konunun tarih boyutundaki çerçevesini çizdi. Kurum olarak Devleti tanımladı. İşlevini, Fert ve Toplumla ilişkilerini, Düşünce sistemlerindeki Devlet anlayışını, tarihsel gelişimi içinde sergiledi. İnsan haklarının tarifini vererek, kapsamını, sınırlarını ve Devletler Hukukundaki yerini belirtti. Değişik siyasi rejimlerde Devletin bu haklara karşı tutumunu ortaya koydu. Sosyal Devlet aşamasında ve Demokrasi rejiminde adil ölçülerde, Eşitlik ve Özgürlük ilkeleri doğrultusunda insanı mutlu etme anlayışına geldiğini vurguladı.

BURHAN CEYHAN K.'in konunun Dünyadaki tarihsel gelişimini, CUMHUR FERMAN K.'in Türkiye'de Ferman devrinden Cumhuriyet devrine gelme aşamalarını, HÜSNÜ GÖKSEL K.'in Fikir Hürriyeti ile ilgili, ve gelebilirse BOZKURT GÜVENÇ K.'in Vicdan Hürriyeti ile ilgili düşüncelerini açıklayacaklarını söyledi.

BURHAN CEYHAN K., Masonların İnsan Hakları konusuna katkılarının yalnız kutlamalar yolu ile değil, özeleştiriyi yaparak ve fikir üretmek için ortaya çıkmasını sağlamak suretiyle yapılabileceğini söyleyerek, dünyada çağlar boyunca insan hakları evrimi konusuna girdi. Bu evrimin çeşitli aşamalarında Masonların düşünce ve eylemleri ile olumlu katkılarını anlattı.

Antik çağdan başlayarak günümüze ulaşan düşüncenin evriminde İnsan Hakları kavramının yerini ve bu hakların İngiltere'de, Fransa'da, Amerika'da ve Rusya'da geçirdiği siyasi aşamaları, Siyaset ve Hukuk Tarihine geçen vesika ve eylemlerin oluşmasında Masonların yerini, üstün gayret ve hizmetlerini anlattı.

CUMHUR FERMAN K., Osmanlı döneminden Cumhuriyet dönemine uzanan çizgide Devlet ve Toplum yapısını inceleyerek, Islahat ve Tanzimatla başlayan, 1. ve 2. Meşrutiyetle devam ederek Cumhuriyete ulaşan batılılaşma hareketiyle birlikte insan haklarının siyasi ve hukuki gelişimini anlattı. Tanzimat, Meşrutiyeti şekillendiren fermanlarla, Kanunu Esası ve Cumhuriyet Anayasalarının inşası ve haklarına bakış açısını sergileyerek, Kulluk anlayışından Vatandaşlık anlayışına geçişte Mason Devlet adamlarının büyük katkılarını belirtti.

HÜSNÜ GÖKSEL K., ikiyüzyıldan beri İnsan Haklarının halâ konuşulur ve tartışılır olmasının esef verici olduğunu vurgulayarak, insanın haklarına sahip çıkma isteği ve gayretini her türlü baskıya ve eşitsizliğe başkaldırır dedi.

Düşünce Özgürlüğünün Uyarılığın, Kültürün, İnsanlaşma Bilincinin itici gücü olduğunu, Düşünce özgürlüğü kadar korkudan kurtulma özgürlüğünün önemine işaret ederek bu özgürlükleri yakalama bilincine ve tutkusuna sahip toplumlar insanlık onuruna layık toplumlar olacaktır dedi.

İnsan Haklarının sadece olgun insanlara özgü haklar olmadığını UNICEF'in çocuklara da bu hakları sağlama gayreti içinde olduğunu söyledi.

SAHIR ERMAN K. Vicdan özgürlüğü, Teokrasi, Taassup, Şeriat ve Laiklik kavramları üzerinde durarak, Teokratik Devlet anlayışını anlattı. İnsanın, Eşitlik ilkesinin rehberliğinde Aydınlik bilincine ulaşmasıyla Teokratik Devlet anlayışından Laik Devlet anlayışına geçildiğini söyledi.

İnsanlık Tarihinde, Eşitlik fikrinin oluşması ve gelişmesini anlatarak, İnsan Hakları kavramının Eşitlik kavramı ile beraber oluştuğunu söyledi ve Eşitliğin olduğu yerde İnsan Hakları vardır, Aristokrasinin egemen olduğu İngiltere'de, Mason Localarında Aristokratla Avam kılıç kuşanabilmiş bu suretle Masonluk, Eşitliğin maddi delilini vermiştir dedi.

Eşitlik, Özgürlük, Kardeşlik ilkeleri ile Masonluk, Totaliter rejimlerin ayakbağı olmuştur. Gün gelecek zulüm, zulmet, istibdat, tassup ortadan kalkacak. İnsanlık var oldukça Masonluk var olacak, Localardan taş yontma sesleri gelecek diyerek, konuşmasını tamamladı.

MASON BALOSU

Av. O. Macit SÖYLEMEZ

*Şair ve Kabul edilmiş
Masonlar Büyük Locasının
Kuruluşunun 90'inci yıldönümünü münaseletleyle
tertiş edilen Baloya terfifini rica ederiz.*

Yinetim Kurulu

*16 Aralık 1989 Cumartesi
Hilton Otel Salonu
Sanki engeleli olanlar için*

16 Aralık 1989 akşamı Hilton Otel Convention Exhibition Salonunda 650'den fazla iştirakle, geleneksel Mason Balosu gerçekleştirilmiştir.

Balo, Pek Sayın Büyük Üstadın veciz konuşmasıyla açıldı. "Masonlar, ülkelerine ve dünyaya hayırlı işler yapmış kişilerdir" ... diyordu Pek Sayın Büyük Üstad.

Baloya Ankara ve İzmir vadisinden Pek Sayın Büyük Üstadın davetlisi olarak katılan Kardeşlerin yanı sıra, her locadan Kardeşler katılmış ve her locaya ayrı ayrı masalar tahsis edilmişti.

Günümüzde İstanbul'da olsun, hatta dünyada olsun, dansın zevkini çıkarabileceğimiz pek az

yer kaldı. Bu nedenle Yaylı Sazlar Orkestra'sunun konser niteliğinde yorumladığı müzik ve Viyana Volksoperballett'den gelen altı solistin gerçekleştirdiği bale resitali, neş'emize neş'e kattı.

Balo tek kelime ile mükemmel organize edilmişti, Fransa'dan ve İsviçre'den davetimi kabul edip gelen dostlarının yanında Türk Mason olarak gerçekten göğsüm kabardı.

ARAŞTIRMA LOCALARI

30 No.lu PHOENIX L.'sı

Aşağıdaki satırlar L.'nin uzun yıllar sekreterliğini yapan Arthur Barnett K.'in ikinci kez Üs. Muh.'lık görevindeyken sunduğu bir konferanstan alınmıştır. Arthur Barnett K., Phoenix L.'sının normal bir L.'dan araştırma L.'sına dönüştürülmesinin mimarıdır.

Grand Loge Nationale Française (GLNF)'de 30 No. ile kayıtlı Phoenix L.'sı, 1929'da konsakre edildi, ancak 1939'da harp patlayınca diğer L.'lar gibi kapandı. 10 yıl sonra tekrar açıldığında, orijinal üyelerinin çoğu ya dünyaya dağılmış, ya da yukarıdaki Büt. L.'ya geçmişlerdi. L.'nın durumu neredeyse ümitsizken, şans bize güldü ve ismini taşıdığı Phoenix kuşu gibi küllerinden tekrar canlanan L.'mız, ABD sefaretî ve Paris'deki SHAPE karargâhı personelinin katılımı ile ikinci bir hayat kazandı. Général de Gaulle'nun politikası ile SHAPE karargâhı Belçika'ya transfer edilince, bu mutlu günler kısa zamanda son buldu...

Bu durumda, Phoenix L.'sını geleceksel bir araştırma L.'sına, veya Fransa'daki muntazam masonik düşünçenin evrimi hakkında, yabancı ülkelerdeki muhabir üyelerine sürekli bilgi veren bir kuruluş haline sokarak, faydalı bir işlevin mümkün olabileceğini düşündüm. Düşüncemi L.'ya açtığımda karşılaştığım reaksiyonun

fazlaca olumlu olmadığını itiraf etmiydim. Bunu da anlamak kolaydı, zira L. üyelerinin hiçbiri araştırma dünyasına girmemişti. Araştırma çalışması ürktütücüdür, kitap kurdu ile tozu hatırlatır. K.'lerim başarılı olamayacaklarına inanıyorlardı. Benim de konuda tecrüben yoktu, ancak, veczenin dediği gibi, "meleklerin geçmeye tereddüt ettiği dar geçite deliler koşar". Ben de karara vardıldıktan sonra hiçbir şeyin imkânsız olmayacağına inancak kadar deliyim.

Nihayet, K.'lerimi olağanüstü bir hırsa sahip olmadığımı ve yaklaşık bir asırdır araştırma yapan ve dünyada konusunda otorite olarak tanınan Londra'da 2076 No.lu Quatuor Coronati Araştırma L.'sının zirvelerine tırmanmayı hayal etmediğime inandırdım. K.'lerime, böyle iyi araştırılmış bir sahada yeni keşifler beklemediğimizi; amacımızın, K.'lerimizi ürktütmeden masonik bilgilerini arttırmak olduğunu anlattım. Masonlukta ritüelden başka bir şeylerin de bulundu-

ğuna, bunun da, insan aklını belirli bir hayat felsefesine alıştırmak olduğuna, Masonluk tarihinin genel hatlarını öğrenmek ve öğretmenin mahzurlu olmadığına, ve Mesleğimizin amaçlarını, avantajlarını, hatta zayıf noktalarını müzakere edecek bir forumun yaratılmasında fayda olduğuna kendilerini inandırdım. "Araştırma" sözcüğünün kendi küçük L.'mızı tanımlamak üzere fazla görkemli olduğunu iddia eden bazı K.'lerimizi tatmin etmek üzere de, fonksiyonumuzu "araştırma ve masonik bilgiyi yayma L.'sı" olarak tanımladık. Böylece, geniş bir ufuğa sahip olduk. Bugün, K.'lerimizi ilgilendirebilecek geçmiş, güncel, ya da gelecek, herhangi bir masonik konuyu işleyebiliriz ve yalnızca tarihsel konularla sınırlı değiliz.

İlk yıllığımız 1970'de yayınlandı. Tamamiyle elle yapılan çok amatör bir işti. En zor işin sayfaları sıralamak olduğunu hatırlarım. Bu gurur duyduğum bir sevgi işi operatifliğin uygulaması ve çok da doyum vericiydi. Yalnızca 114 nüshanın basılmış olması belki de iyi olmuştu. Şu an, koleksiyonlarını tamamlamak isteyenler bu takımları aramakta olup, yeni bir tıpkı baskıyı tasarlıyoruz.

Zaman geçtikçe, hiç reklam yapmamıza rağmen, muhabere çemberimiz büyüdü. Sesimiz en az 30 ülkede duyulmakta olup, ABD'nin yaklaşık tüm eyaletlerinde muhabir üyelerimiz vardır.

81 No.'lu Villard de Honnecourt Araştırma L.'sı:

Villard de Honnecourt, XII'ci asır sonlarında Cambrai bölgesinde, Honnecourt'da doğan bir mimarın adıdır. Meslek yaşamının zirvesini 1250 civarı olarak saptayabiliriz. Picard diyalektinde yazılı ve resimlerle süslü "Album"ü Fransızca yazılan ilk mimari tezdirdir. Album şu sözlerle başlar: "V. de Honnecourt sizi selâmlar ve bu satırları okuyacak ve onlardan istifade edecek her kişinin, ruhu için dua etmesini rica eder. Okuyucu, bu kitapta, Masonluğun büyük gücünde, kendine rehber bulacaktır" Villard, planlarının "Geometri" kurallarına göre düzenlendiklerini yazar. Operatif Masonlarda Geometri, Mimari ve Masonluk terimleri eşanlamdaydı ve Üstad, burada, Regius şiirini yazan İngiliz Masonun dilini kullanmıştır.

Üstadın adı GLNF'e bağlı araştırma L.'sına verilmiştir. L.'nin tüzüğü Quatuor Coronati L.'sınıki ile aynıdır. Başlığının grafik dizaynı, Villard'ın kendi el yazısıdır, amblemi de Chartres Katedrali için çizdiği labirenttir. L.'nin bijusu beş köşeli bir yıldızdan çıkan, İncilci Yuhannanın kartalıdır.

L., 29 Ekim 1964'de konsakre edildi ve ilk Üs. Muh.'i ünlü tarihçi Jean Baylot oldu. Şimdiki Üs. Muh.'i Yves Trestournel K., GLNF'in Şeref Bü. Üs. kaymakamıdır. L.'nin Sekreteri, Ön. Üs. Muh.'i Jean Wunen Burger K.'de, GLNF'in seçilmiş Bü. Üs. Kaymakamıdır. Yves Trestournel K., 17 yıldır profesyonel etkenlikle GLNF'i yönetmektedir. Her şey ondan sorulur. Fevkalade faaldir, konferanslar, seminerler, entellektüel haricilerin de ilgi duyabileceği açık toplantılar tertip eder. Bu açık toplantılara, müzakerelere katılabilmeleri için konularında en önde olan mason ve harici bilim veya din adamlarını davet eder. Bir keresinde, Masonluk ve din konulu bir panelde, Katolik (Père Riquet), Protestan, Musevi ve İslam din alimlerini bir araya getirmişti.

Yıl içindeki böylece işlenen konular, yılda iki kez, 250-30 sayfalık, mütevazı bir şekilde "Defter" tabir ettikleri kitaplarda yayınlanır. L.'nin faaliyeti Fransızca konuşan tüm ülkeleri kapsar.

Yeni Bü. L.'ların kurulmasına yardımcı olmak, icabında hukuki yardım götürmek gibi yan faaliyetleri de vardır. Aslında bu tür faaliyetler Bü. L.'nin görevleri arasında olmalıydı, ancak görevliler aynı olduklarından, işler beraberce yürütülmektedir. Hukuki yardım konusunda en çarpıcı örnek Fas'la ilgilidir. Fas'da, Kraliyet Savcısının M.luğa karşı açmış olduğu kapatma davasında, 23 Mart 1973'de

red kararı alınmasına âmil oldular. Karar metninin son satırları, M.luğun amaçları sıralandıktan sonra, şöyledir: "Bu amaçların içinde hiçbir İslam dinimize aykırı olmayıp, 31 Temmuz 1970'de yayınlanan Kraliyet Anayasası maddeleri ile, özellikle İslam'ın Devlet dini olduğunu ve devletin ferde kendi dinini seçme özgürlüğünü tanıdığına dair 6'cı maddesiyle uyum içindedir. Dolayısıyla savcılık talebinin red edilmesi gerekir. Bu nedenlerle, medenî kanun konularında karar vermeye yetkili mahkememiz alenen karşı tezdendir ve tereddütsüz Kral Savcısının talebini red eder".

V. de Honnecourt L.'si Masonluğun tarihsel ve spiritüel konularını tartışmak üzere yılda 4 kez toplanır. L. ayrıca, yılda 4 kez de, yukarıda örneğini verdiğimiz tarzda, haricilerin de katılabilecekleri yemekli konferans toplantılarını düzenler.

(Derleme ve tercüme: Celil LAYIKTEZ)

OSMANLILARDA MASONLUĞA AİT İLK KAYITLAR (5)

ESRAR-I FARMASON

(Devam)

Suha UMUR

Locanın açılışı ile ilgili kısım aynen aşağıya alınmıştır:

Muhterem, Lonca işlerine mübaşeret edilmesini murad ettikte (*başlanmasını isteyince*), elindeki çekici ile önündeki kürsü üzerine bir kaç defa vurması üzerine hazır bulunan Farmasonların kâffesi yerlerine gider, bekçi kapıları kapar, ve herkes ayak üzerinde durur.

Ondan sonra Muhterem sandalyesine çıkıp başına şapkasını giyer ve seyf-i alev-gîri (*alevli kılıcı*) sol eline alıp kabzasını kürsü üzerine dayar ve sağ eliyle mâhut çekicini alıp bir kere kürsüye vurur. Didebanlar dahî çekicileriyle pişgâhlarında bulunan sofra üzerine birer kere vurduktan sonra beyinlerde vech-i âti üzere mükâlemeye ibtidar ederler (*aralarında aşağıdaki şekilde konuşmağa başlarlar*). Muhterem, Birinci Dideban'a hitap edip der ki, Karındaş Birinci Dideban, Lonca odasında Birinci Dideban'ın birinci vazifesi nedir?

Dideban- Birinci Dideban'ın vazifesi Lonca odasının mahfuz olup olmadığını tahkik etmekten ibarettir. İşbu cevap üzerine Muhterem tarafından verilen emre imtisalen birinci Dideban, Papas Mülâzımına hitab ederek Lonca dairesinde münkirlerden birinin bulunup bulunmadığı ve etrafta vâki hânelerden Loncada vuku' bulan muamelâtın görülüp veyahut işitilip işitilmediği hususlarını Lonca Muhafızından yani bekçisinden tahkik etmesini tenbih eder. İşbu tenbih üzerine bekçi Lonca kapısını açıp dışarı çıkar ve sokak kapısına kadar giderek arada yabancı bir adam bulunmayıp kapıların dahî kapalı olduğunu tahkik ettikten sonra lonca odasında girip keyfiyeti Papas Mülâzımına ol dahî Birinci Dideban'a beyan ve ifade eyler.

Bunun üzerine Birinci Dideban Muhterem'e hitap edip Lonca odasının mahfuz olduğunu beyan eder.

Muhterem birinci Dideban'a ikinci vazifesi neden ibaret olduğunu sual etmesi üzerine Birinci Dideban işbu suale hitaben Lonca odasında mevcut eşhasın kâmiilen Farmason olup olmadığını tahkik etmekten ibaret olduğunu beyan eder.

Binaenaleyh Muhterem, Birinci ve İkinci Dideban'a hitab edip şimal ve cenup cihetlerini dolaşip vazifenizi ifa eyleyiniz deyû kendilerine tenbih ettikten sonra cümleye hitab edip Karındaşlar hazır olunuz deyû nidâ eyler. Muhterem'in işbu nidâsı üzerine Lonca odasında mevcut Farmasonların kâffesi şark tarafına teveccüh edip kaidelerince dururlar. Bu aralık Didebanlar yerlerinden hareketle şark tarafına azimet edip aza-yı mevcudediyi sıra ile muayene ederler. İşbu Didebanların takriblerinde (*Nazırlar yaklaştıkları vakit*) her bir Farmason önündeki şahıs bir şey görmeyecek surette Farmason işaretini eder.

Lonca odasında mevcut eşhasın kâffesi vech-i meşruh üzere (*anlatıldığı gibi*) muayene olunduktan sonra Didebanlar yerlerine avdet edip Lonca odasında hiç bir münkirin bulunmadığını muhterem'e ihbar ederler.

Muhterem, Papas Mülâzımlarından ve sair memurlardan Lonca odasında kendilerine mahsus olan mahallerle vazife-i memuriyetlerini sual ettikten sonra vech-i âti üzere suale ve cevaba bed eyler.

Muhterem - Karındaş İkinci Dideban niçin cenup cihetinde duruyorsun?

İkinci Dideban - Güneş nısf-ün-nehârda (*meridyende*). Lâyıkıyla temaşa edip ameleyi işden teneffüse ve teneffüsten işe götürmek ve bu suretle Üstadımız müftehir ve hoşnud olmak için duruyorum.

Muhterem - Birinci Dideban nerede duruyor?

İkinci Dideban - Garp tarafında.

Muhterem - Niçin garp tarafında duruyor?

İkinci Dideban - Güneş garp tarafına batmasıyla gündüz kapılarını kapadığı gibi Birinci Dideban dahî garp tarafında duruyor tâ ki Lonca kapısını kapayıp amelenin ücretini edâ ettikten sonra bunları memnun ve hoşnud olarak mahallerine iade etsin.

Muhterem - Muhterem niçin şark tarafında duruyor?

Birinci Dideban - Güneş günün kapısını açmak için şarkta tulu' ettiği gibi Muhterem dahî şark tarafında duruyor tâ ki Lonca'yı küşad ve amelenin işlerini tertib edip kendilerini tenvir etsin.

Muhterem - Farmasonlar ne vakit işlerine başlarlar?

İkinci Dideban - Öğleyn (1) ey Muhterem.

Muhterem - Şimdi ne vakittir Karındaş?

İkinci Dideban - Öğle vaktidir ey Muhterem.

Muhterem, kelâma agaz edip (*konuşmaya başlayıp*), madem ki öğle oldu ve mütadımız bu vakit işimize teşebbüs etmektir. Karındaşlarım lütfen bana yardım ediniz deyû nidâ ettikten sonra çekiciyle üç kere kürsüye vurur. Didebanlar dahî çekicilerini ol vechile vururlar. Bundan sonra Muhterem Birinci Papas Mülâzımına

dönüp başı açık olduğu halde kulağına bir söz söyler. Ol da hi ikinci Papas Mülâzımı vasıtasıyla mezkûr sözü ikinci Dideban'a duyurur.

İkinci Dideban - Ey Muhterem her şey doğru ve tamamdır.

Muhterem - Madem ki öyledir Lonca açılıp işlere mübaşeret olunacağını Mimar-ı Kâinatın namına olarak ilân ederim. Bana müteveccih olunuz, demesi üzerine lonca odasında bulunan Farmasonların kâffesi Muhterem tarafına dönüp onun gibi cümlesi Çırac işaretleri ettikten sonra Korsika Lonca odalarında "huze" ve Fransa Loncalarında "viva" ve Misraimid Loncalarında "aleluya" deyû nide eyeller.

Muhterem - İşler açıldı, yerlerinize oturunuz, ey Karındaşlarım, dedikten sonra Lonca Kâtibine hitab edip, işler için çizilmiş tahtanın, yani ondan evvelki içtimada görülen işler için tanzim olunun mazbatanın kıraat edilmesini tenbih eyler.

İşbu mazbata kıraat olduktan sonra Muhterem, Didebanlara hitap edip şimal ve cenup direklerinin, yani loncanın iki cihetinde saff-beste (*saf bağlanmış*) olan Farmasonların işbu eseri mimârî (yani mezkûr mazbata) hakkında bir günâ sual ve cevapları var ise hemen irad etmelerini ihtar eyler.

Huzzar tarafından bu babda bir günâ itiraz dermeyan edilmediği takdirde Muhterem, Lonca vâzine (*Hatib'e*) hitab edip mazbatanın kıraatinden sonra mukarrer olan nutku irad ile beraber mezkûr mazbatanın mevadd-ı mündericesi Karındaşlar tarafından kabul edilmiş ise tasdikini mahsus olan işaretleri etmeleri için keyfiyeti kendilerine ihtar eylemesini tenbih eyler.

Binanenaleyh Karındaşlar bunu tasdik zımnında iki ellerini kaldırıp birdenbire önlerinde bulunan tahta üzerine bırakırlar.

İşte bu sırada Lonca işlerini ziyaret etmek için hariçten gelmiş Farmasonlar var ise bunlar usulü vehile Lonca odasına kabul olunup haklarında ritüellerine göre hürmet ve riayet olunur.

(Devam edecek)

(1) Balâda beyan olunduğu vech üzere Lonca odası daima geceleyin küşad olunmakta olduğundan Farmasonların işbu mükâlemeye istimal ettikleri öğleyin tâbiri kinaye midir yoksa ikinci fasılda beyan olduğu vech üzere kendileri her şeyi ters anlayıp da meselâ şemsin Halik-i kâinat olduğuna zâhib oldukları gibi geceleyin lonca odasının küşadında ortalığı istibab eden zulmeti dahî fark edemeyip nur mu ad ederler; her halde tasavvurat ve teşebbüsâtı halk-ı âlem cevab-ı gaflet ve zulmet-i cehl içinde bulunduğu zaman icra olunup hakikat-ı hal lâyıku vech üzere ilân eylemiş olan ona tarafından kendilerine müstehziyane ve belki nazar-ı hareketle bakılacağı kendilerinin bile malûmu olduğundan nuru terk ile zulmeti ihtiyar ederler (El-mütercim).

Çevirenin koymuş olduğu bu nottan, kendinin hiç bir şey anlamamış olduğu farkediliyor. S. U.

SANATKAR KARDEŞLERİMİZ (14):

RAHMİ AKSUNGUR

Prof. Ruşen DORA

* *Nerede ve Ne zaman doğdunuz?*

* 4 Şubat 1955'te İzmir'de dünyaya geldim.

* *Disiplinli sanat öncesinde, şimdiki mesleğinizle ilgili etkinlikler oldu mu?*

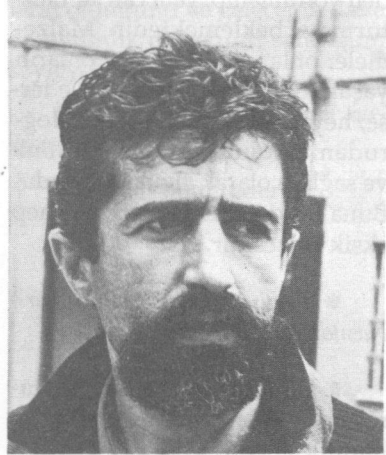
* Heykele olan bilinçli sevgi ve ilgim, 15-16 yaşlarımda, bir ressam öğretmenin yönlendirmesi ile başlamıştır. Daha sonra 1972-73'te Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel bölümü hocalarından rahmetli Şadi Çalık hocadan çok şey öğrendim.

* *Mesleğinize olan ilginizi nasıl nitelersiniz?*

* İlgim gitgide derinleşmektedir. Sevгим ile birlikte zaman zaman bünyemin yıpranışını hiçe saymaktayım. Bu yolda mutlu olduğumu biliyorum.

Bilinçteki tasarılarımın el beceresine yansımaları, ancak kendimden ve bünyemden çok büyük

fedakârlıklar verdiğimde, bir nebze yol alıyor. Amacım, el hünerlerimin akıl ve bilinçlerimin emrinde, onlarla aynı hıza erişmesini sağlamaktır.

* *Bu amacın heykel sanatınızdaki varlığını ne zaman his ettiniz?*

* Bu hissim, lise yıllarımda bir rahatsızlığımdan ötürü, uzunca bir süre, ev istirahati yapma zorunluluğunda olduğum zamanlara uzanır.

Bu bitmek bilmeyen uzun gece ve gündüzlerde, felsefenin mantık çizgisindeki varlığın kaynaklarına bakmak ve düşünmek, galiba sonuçta, doğru yolda olduğuma inanç ve bilgilerim ile bakışlarımı güçlendirdi.

Sanmaktayım ki canlı, cansız demeden, doğadaki her cisim -taş toprak dahil- bir cana sahiptir. Ancak bu can'lar her seferinde uğraş, özveri ve düşün gücü ile yeniden yorumlanıp, yeni can'lar oluşturmayı beklemektedir. Malzemeler onların eti, canımız onların yaşamıdır. Bunu herkes his ederse, heykel sanatında bu his, doğrudan dokunuşlarla daha çabuk ve sağlıklı olarak algılanmaktadır. Buna ilişkin sözlü anlatımlar hep eksik kalacaktır.

** Dokunuş dediniz. Bu nedir? Nasıldır?*

** Dokunuşlar bir tanıma, tanışma ve eğer uygunluk varsa, bir bütünleşmedir.*

Bir ritmi, düzeni, dengesini vardır. Karşılıklı sınımadır. Daha ileri güzelliklerin tamamlayıcılığına yönelişlerde eşdeğerli özverilerin sunulduğunda, cömert bir "kendinden vermedir".

Bu, sanat aleminde, sanatçının adeta el, gönül, kafa ve ruh izidir.

Bu karşılıklı denenme, ancak ebedî maşıkta gerçek ve son yerini alır. Yoksa yaşamda hep vardır. Genelde sanat ve özelde heykel

çalışmalarının, bir şans eseri doğru dokunuşlara yönelmesi, başka mesleklerden daha disiplinli ve daha çabuktur.

** Buna göre; heykel sanatınızdaki gibi, Masonluktaki dokunuş ve bakışlarda benzerlikler görebiliyor musunuz?*

** İnsan yönelişleri bir rastlantı gibi görünse de, sanıyorum ki doğuştan sonraki gelişme ve yönelişlerde, sezgiye dayanıyor olsa bile, insanın cevherinin (özünün) değeri yadsınamaz.*

Ancak buluşma noktaları biz fanilerce, bazen önce bazen de geç olabiliyor. Doğru kesişmelerin bu hayatta olması, E.U.M.'nın bize büyük lütfudur.

Sanatçı ve Mason, dünyadaki gelişmeleri bilecektir. Sanatlarının inceliklerini arayacaktır. Bu devinimlerin boyu kendisini aşarsa bile, tüm oluşumların arasındaki dengelerin düzgünlüğü, kişiyi daima Nur'a götürcektir.

** Genelde heykel san'atına nasıl bakılmaktadır?*

** Her çağda, eğitim düzeyleri farklı topluluklarla karşılaşılıyor*

ruz. İnsanların eğitim eksikliği oranında kolay yollara, zahmetsiz nimetlere kavuşma istekleri çoğalmaktadır. Uzun, yorucu, özverili eğitim, emek ve yetenekler isteyen böyle bir sanatın yapımcıları, söyleyeceklerini daha sonraları, kalıcı biçimde, heykel ve mimarî anlayış ve yapıtlarla iletmışlerdir. Herhangi bir çağın herhan-

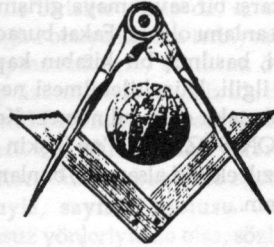

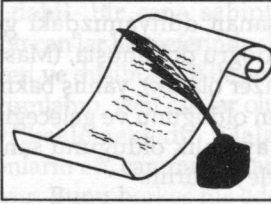
gi bir insan topluluğunun kesiti, birçok yerde defalarca alınmadıkça, doğru sonuç alınamaz. Onun için bu alanda, şu ya da bu çağ, ya da toplumun parçalarının iyi veya

kötü bakışlarına önyargılı sonuç getirmeden, «Heykel Sanatının» yaşanan dünyamızdaki gerçeğe en doğru dokunuşla, (Masonluğa benzer olarak), yanlış bakmayanların olduğunu ve geleceğin daha da aydınlık olduğunu sandığımı söyleyebilirim.

* Teşekkür ederim, Rahmi kardeşim.

* Ben teşekkür ederim.

Okuyucu Mektupları

"... Öncelikle, ŞAKUL GIBI'nin Kasım 1989 sayısında şahsım için yazmış bulunduğunuz övgülü sözler için çok teşekkür ederim...

... Bu mektubu kaleme almaya başlayışımın nedeni, bir tür "eleştiriye yanıt". Aslında, olumlu eleştiri yanıt kaldırmaz; çünkü kişi, böylelikle yanlışlarını giderebilme olanağını elde eder. Dolayısıyla, kendisini eleştirene karşı bir savunmaya girişmesinin de anlamı olmaz. Fakat buradaki eleştiri, basılmış bir kitabın kapsamıyla ilgili. Düzeltilebilmesi ne zaman olanaklı olur, bilinemez. Keşke "MASON SÖZLÜĞÜ"ne ilişkin birçok yazılı eleştiri alsam da, bunları biriktirsem...

İngiliz Masonluğu Sistemi'nin yanına (?) koyduğunuz dikkatimi çekti. Siz ne derdiniz? Biliyorsunuz ki, İ.B.B.L. başından beri Masonluk'ta "rit" konusunun varlığını benimsemez ve herhangi bir literatürde "İngiliz Riti" teriminin kullanılmasına da karşıdır..."

Herşeyden önce eleştirilerinizden şunu anlıyorum: Galiba aramızda biraz yaş farkı var. Ben size oranla biraz daha öz Türkçe kullanıyorum. Aslında fanatik öz Türkçeciler'den değilim. Fakat, zaten Batı dillerinden çevrilerek alınmış olan bir çok terimi, hatta güncel dilde kullanmakta olduklarımızı, eğer anlaşılabiliriyorsa, hepsinden önce kendim anlayabiliyorsam, Arapça ve Farsça kökenlerden olabileceğince uzaklaşarak kullanmaya çalışıyorum.

Bunun bir örneği de "Hür Mason" yerine "Özgür Mason" kavramını kullanmakta oluşum. Öbür türlü, bu kez "Özgürlük" yerine de "Hürriyet" terimini kullanmam gerekirdi. Bunun ne-reye varacağı belli.

Buna benzer bir şekilde, zaman zaman bir takım yenileştirmeci girişimlerim oluyor. Örneğin "Üstad-ı Muhterem" sözünü hiç beğenmiyorum ve uygun bulmuyorum. Günümüzde bunun yerini artık "Saygıdeğer Üstad" almalı. "Üstad"ın yerine

"Usta" denilmesini ise kaldıramıyorum; dilimizdeki etkisi düşüyor.

Diyelim ki siz "Saygıdeğer"i beğenmediniz. Oysa bu hemen hemen "Worshipful" ya da "Venerable"ın bulunabileceği en iyi karşılığı. O zaman, hiç olmazsa "Muhterem Üstad" denilmeli; dilbilgisi kurallarımız bunu gerektiriyor. Eğer bu olmazsa, tümüyle geri dönmeli ve "Büyük Üstad"a da "Üstad-ı Azam" demeliyiz.

İşte, "Tesviye ruhu" yerine "Düzeç", "Şeref Üyesi" yerine "Onursal Üye" ve benzeri terimleri kullanım da bundan ileri geliyor.

Şimdilerde bazıları "Sekreter" yerine "Yazman" sözcüğünü oturtmaya çalışıyorlar. Oysa "Sekreter" ile "Kâtip" tümüyle eş anlamlı değil. Ben bu aşırılıkları benimsemiyorum. Daha biraz zaman gerek.

Biraz tartışalım... İngilizce'deki "Blazing" ya da Fransızca'daki "Flamboyant" ve Almanca'daki "Flammen" sıfatlarının karşılığı Türkçe'de "Alev Saçan" olabilir mi? "Olur!" dersiniz olur, ama mot à mot olur. Gözleri kamaştıran parıltılı etkiyi yansıtmaz. Bu bakımdan "Işık Saçan" demek, belki de daha doğru olurdu. En doğrusu ise, sözlük karşılığını değil, simgesel anlam karşılığını bularak kullanmak olur..."

... Bunun bir başka yönü "kırmızılama" ve "siyahlama" terimleri. Şu anda ben büroda bu satırları yazarken yanımda "Sözlük" bile yok. Onların

herhalde orada diğer dillerdeki karşılıklarını vermiş olmalıyım. Biliyorum, bizim uygulamalarımızda bu terimler yoktur. Benim yaptığım çeviriler bunlar. Bunun gibi daha başkalarını da bulabilirsiniz. Konuya bu açıdan yaklaşsak, sözlükten çıkartmayı uygun göreceğimiz çok terim buluruz...

Kısaltmalar konusu... Bunların sözlük kapsamına alınmasının gereği, çoğu kardeşimizin masonik terminolojiye yeterince aşina olmamaları sonucu, herhangi bir yerde bir kısaltma ile karşılaştıkları zaman bunun anlamını çıkaramamaları nedeniyle kendilerine birazcık yardımcı olmaya çalışmak. Kuşkusuz kısaltmalar bitmez tükenmez.

...Birşey söylemiş olmak için eleştirmek çok kolaydır. Yanıtını çok iyi bildiğimiz bir soruyu, başkalarının önünde birisine sorup da, onun bilmezliğini ortaya koyma terbiyesizliğini yapmamak için, olumsuz örneği görüp üzüntüye düşmemiz ille de gerekli mi? Bazı zaman insan, olumluyu bulmak için olumsuzdan yararlanır. Yararlanabilmeyi becerirse eğer. Dolayısıyla, sayfalar dolusu ve hep olumsuz yönleriyle de olsa, sözlüğün eleştirisi, gelecek için yararlı olacaktır.

Keşke bir kardeşimiz çıksa da, daha iyisini, daha üstününü yapsa. Keşke biz bu kez onu eleştirsek; böylelikle o veya bir diğer; daha da iyisini, daha da üstününü gerçekleştirme olanağını elde etse...

... Kuşkusuz, kaynakça çok daha genişletilebilir. Epeyce bir zamandır, yazmaya ağırlık verdiğim için okuyamıyorum. Evde, daha alıcı bir gözle, kapağını açmamış olduğum kitaplarım var. Acaba, yazmaya pek mi erken başladım dersiniz?..

... Elbette kitabın baştan sona okunmuş olması olanaksızdır; zaten okunmamalıdır da. Bu bir başvuru kitabıdır; isteyen kardeş, arada sırada gelişigüzel bir sayfasını açıp, salt masonik kültürünü genişletebilmek amacıyla, bazı yerlerine göz gezdirebilir. Bir eleştirmen bile baştan sona okumamalıdır bence...

Sizin şimdi, bir sorunuz olacak kuşkusuz. "Ansiklopedi ne oldu?" diyeceksiniz. "J" harfine kadar, birkaç başlık noksanıyla hazır.

Hazır derken şunu söylemek istiyorum. Ben artık kalem kullanamıyorum. Bu yüzden, inanın, bu mektubu yazarken elim yoruldu. Daha önce biriktirdiğim karalamaları bilgisayara geçiriyorum. O yüzden "İ" harfine kadar geldi. Epeydir orada duruyor. Çünkü araya başka çalışmalar da giriyor. Örneğin LANDMARKLAR konusunda yaptığım çalışma beni epeyce oyaladı. Derken hepsini bıraktım, dışa dönük bir kitap yazmaya giriştim. Bu konudaki girişim pek yeni bir olay değil. Dolayısıyla hazır derlemelerimden yararlanıp, onları biraz daha iyileştirmeye çalışıyorum.

İşte bundan sonra ansiklopediye dönebilirim. Bugüne kadar yazmış olduklarımı düşünürsem (üçte biri), 3000 sayfayı geçecektir sanırım. Türkiye'de böyle bir ansiklopedinin basımı, bugünkü koşullarımızla, pek umutsuz görünür bana. Bittiğinde, belki de herkesden çok benim işime yarayacak.

Bu arada bazı sıkıntılarım var. Bakın Necdet Egeran Üs.'in özgeçmişini yayınlamışsınız. Ne güzel. Ben ansiklopedi çalışmasında bazı eski ve ünlü Türk Masonlarının, özetle de olsa, yaşamlarına ilişkin bilgileri bulmakta çok güçlük çekiyorum. Örneğin bir İsmail Hurşit, Servet Yesarı, Fuat Hulusî Demirelli gibi Türk Masonluğu'nun gelişimindeki önemli üstadların haklarında bulabildiklerim pek sınırlı. Böyle olunca da ansiklopedi bitmez...

... En içten kardeş sevgilerimi ve saygılarımı sunarım."

Murat Özgen AYFER

(Mason Sözlüğü Yazarı)

CEVAD MEMDUH ALTAR K. KÜLTÜR HİZMETİNDE ALTMİŞİKİ, MASONLUK HİZMETİNDE ALTMİŞ YIL

İKİ AYRI KALEMDEN KUTLAMA GECESİ

(FOTOLAR: Ş. ERSOY)

CEM MAHRUKİ

Cevad Memduh Altar K.'in 60'ıncı Masonik Yaşı 23 Aralık 1989 tarihinde Nuru Ziya Sokağında, Hemşireler ile birlikte Ülkü Muhterem Locası tarafından görkemli bir törenle kutlandı.

Program, şampanya ve havyar ikram edilen kokteyl ile başladı. Bilâhare Kardeşler Mabede çıktılar. Mabed'te Ahmet Altar Kardeşimiz Masonik, Atillâ Bayar Kardeşimiz harici alemdeki biyografisini okudular. Salim Rıza Kırpınar Kardeş talebesi olmaktan duyduğu gururu ve Nevzat Sertel Kardeş uzun seneler

önce aralarında geçen bir konuşmayı anlattı. Fikret Nemli Kardeş ise, hem kendisinin Ülkü Muhterem Locasına tebennisinde hem de oğlu Ahmet Altar'ın tekrisinde müzik yapmanın şerefine eriştiğinden bahsetti. Üstadı Muhterem Ercüment Ekrem Gök K., Cevad Memduh Altar Kardeşimize, Ülkü Kardeşlerinin hatıra plaketini verdi. Söz alan En Muhterem Orhan Alsaç Büyük Üstadımız kendilerini tebrik ettiler. Cevad Memduh Altar Kardeşimiz de Ankara'dan İstanbul'a gelince, babası İsmail Memduh Altar Kardeşin de kurucuları arasında bulunduğu Ülkü Muhterem Loca'sına katılmaktan büyük gurur duyduğunu belirtti ve bu günü tertipleyen, ve huzurlarıyla şereflendiren Kardeşlerine teşekkür etti.

Kardeşler Mabed'ten aşağıya inerek, Hemşirelerimizle beraber evvela Selman Ada K. in piyano ve Tunç Ünver K.in kemande, birlikte verdikleri mini konseri dinlediler. Daha sonra, Remziye Tanrikulu Hemşirenin Günüşüğü Locası Üstadı Muhteremi Alp Uluray Kardeşin piyanoda eşliğiyle sunduğu müzik ziyafetini ve Serdar Öztürk Kardeşimizin, Cevad Memduh Altar için yazmış ve bestelemiş olduğu parçayı, piyanoda oğlu Cenk Öztürk eşliğinde dinlediler ve bütün Kardeşler, büyük bir huşu içinde bu müzik ziyafetlerinin yarattığı mistik havayı teneffüs ettiler.

Ülkü Muh. L.'sı Kardeşleri ve Hemşirelerinin, bu günün anısı için hazırlanmış oldukları üstü yazılı gümüş tabak, Üstadı Muhterem Ercüment Ekrem Gök, Başak Muhterem Locasının hatıra plâketi Üstadı Muhteremleri Özgür Polvan, Anadolu Muhterem Locasının hatıra plâketi Üstadı Muhteremleri Ahmet Kurtaran, Akıl ve Hikmet Muhterem Locasının hatıra plâketi Üstadı Muhteremleri Orhan Özsoy Kardeşler ve hazırlanmış olduğu müzik kasedi Fikret Nemli Kardeş tarafından, Cevad Memduh Altar Üstada takdim edildi. Cevad Memduh Altar Üstad, bu günü tertipleyen ve katılan Kardeş ve Hemşirelere teşekkür ederek,

çok mutlu olduğunu belirtti. Öğrendikleri ve bildiklerinin yanında, öğreneceği çok değerler olduğunu ifade ile, Kardeşlerimizle bu çatı altında daima iyiyi, güzeli ve doğruyu anyarak mesleğimizi ileriye götürebceklerini vurgulayarak, Üstadı Muhterem Ercüment Ekrem Gök'e bu günün anısı için hazırlanmış olduğu plâketi verdi. Son olarak, tekrar tekrar bu mutlu gün için emeği geçen ve hazırlarıyla nurlandıran Kardeşlerine teşekkür ederek yerini aldı.

Bu SEVGİ'nin ve Kardeşliğin, müzikle, şiirle adeta tecessüm ettirildiği mutlu gece, Cevad Memduh Altar Üstad ile birlikte bütün Kardeşlerinin de sonsuza kadar uzayacak Sene-i Devriyeleriydi.

"KARDEŞLERİM, BEN BU MUHTEREM, BU MUKADDES MEKTEBİN ALTMİŞ YILIK ÖĞRENCİSİYİM. BİR KAÇ ALTMİŞ YIL DAHA BURADA TÜKETSEM, BURANIN BANA ÖĞRETMEK İSTEDİĞİ ŞEYLERİN KÂFFINA VARMAMA İMKÂN VE İHTİMAL YOKTUR. AMA BEN SEVGİYİ ÖĞRENDİM, SEVEBİLMEYİ ÖĞRENDİM".

ŞADAN SOYDAN

Masonik hayatının altmışıncı yılını kutladığımız Cevad Memduh ALTAR Üstadımızın altmış yıllık Masonik yaşantısında elde edebildiklerinin bir mesajı idi bu sözler.

Ülkü Muh. L.nun Üs. Muh. Ercüment Ekrem GÖK ve tüm L. Kardeşleri, başta P. S. Büyük Üstadımız Orhan ALSAÇ olmak üzere pek çok diğer L. Kardeşleri ile birlikte. Cevad Memduh ALTAR Üstadımızın altmışıncı Masonik yaşını kutladılar.

Mâbetteki törende Cevad Memduh ALTAR K. : "Mutluyum. Bu mutluluğumu tarife imkân bulamıyorum. Natıkama bir düzen vererek sizlere layık olduğunuz veçhile hitap etme imkanından yoksunum. Şu anda, altmış yıl, nasıl geldi geçti. Altmış yıl. Altmış yılın getirdikleri içerisinde inanırmısınız ki ben bu okulda çok şey öğrenmeye namzet olarak kendimi görüyordum. Ama diyebilirim ki öğrenmediklerimin yanında, bilmediklerimin yanında, bildiklerim çok çok azdır. Bununla beraber ben hayatın ne olduğunu, hayatta nasıl olunması lâzım geldiğini, gerek iç hayatımızda, gerek dış hayatımızda, Kardeşlerimizle ve çevrelerle olan ilişkilerimizin ne yolda inşa edilmesi lâzım geldiğini, felsefesini burada öğrendim. Kardeşlerim, Ankara'dan buraya göç ettiğim vakit 1979 senesinde, hiç tereddüt etmedim, bana hangi Locaya intisab edeceksin dediler. Ben nereye geleceğimi Ankara'dan biliyordum. Muhakkak Ülkü L.sına gelecektim. Bunun sebeplerinin bir tanesi, çok sevdiğim, çok saydığım, kendisinden çok feyiz aldığım Allah rahmet eylesin, büyük operatör M. Kemâl ÖKE Üstadım ki matrikülde 1 No. da mukayettir. 2 No. da da rahmetli babam İsmail Memduh ALTAR, 3 No. da rahmetli kayınbabam Safa Fezvi İKSEL'in büyük emekleriyle, diğer Kardeşlerimizin de gönülden katkılarıyla kurmuş oldukları bu Locaya intisab etmek arzuum idi. Nitekim tereddüt etmeden geldim. Hiç düşünmedim, bu Muh. L. beni bağına bastı ve ben şu kürsüde hayatımın üçüncü yeminini yaparak tekrar aranızda katıldım. Üçüncü yeminim diyorum: birinci yeminim Ziya-ı Şark, ikinci yeminim Doğuş Muh. L.sı yeminini, üçüncü yeminim de Ülkü L.sına intisab etmemi gerektiren yeminimdir. Aradan bir hayli zaman geçti, bir altmış yılı da bir sevgi ile, sempati ile harcadım. Harcadım demekten maksadım; yaşadım, onu demek istiyorum.

Kardeşlerim, ben bu muhterem, bu mukaddes mektebin altmış yıllık öğrencisiyim. Bir kaç altmış yıl daha burada tüketsem, buranın bana öğretmek istediği şeylerin kâffına varmana imkân ve ihtimal yoktur. Ama ben SEVGİ'yi öğrendim, SEVEBİLME'yi öğrendim. Sevginin ve sevebilmenin çok çeşitleri vardır. Bizimkisi hasbi sevgi. Hasbi sevgi, yani maddi bir yarara karşılık olmayan sevgi. Tüm insanlara karşı olan sevgi. Tıpkı Zerdüş'tün söylediği

gibi. Zerdüşt der ki "yanındakini sev, karşıdakini sevebilmenin sevgisini öğren, uzaktakini sevebilenin sevgisini öğren, gelecektekini sevebilmenin sevgisini öğren." Kardeşlerim, bundan ikibinbeşyüz küsur sene evvel söylenmiş olan bu söz, sevginin sonu olmadığını, düşünsel evrimde katedeceğimiz mesafelerle erişeceğimiz dorukların arkasında daha nice dorukların olması lâzım geldiğini ihsas eden, en büyük bir sembol olmanın niteliğini taşır.

Başta P. S. Büyük Üstadımız olmak üzere, bütün Kardeşlerim, bu doruklara erişebilme yolunda harcadıkları çabanın mükâfatını muhakkak alacaklardır. Altmış yıllık tecrübeme binaen bunu söylüyorum. İltifatlarınıza gönülden teşekkür ederim. Son derece mutluyum ve çok duyguluyum. Çok teşekkür ederim".

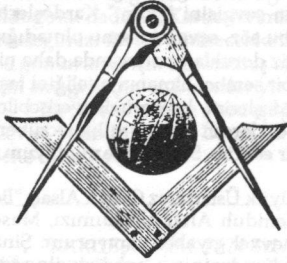
* P. S. Büyük Üstadımız Orhan Alsaç: "Ben, Cevad Memduh Altar Üstadımızı, Mason olmadan evvel giyaben tanıyorum. Şinasi Barutçu Kardeşiniz, kendisi ile aynı mektepte hocalık yapardı ve sitayişle bahsederdi Cevad Memduh Altar'dan. Sonra Mason olduktan sonra kendisini tanıdım. Ama Ankara'daki tanışmamız süresi doyumsuz oldu, yetmedi bize. İstanbul'a göç etmesi Ankara'lıları öksüz bıraktı.

Cevad Memduh Altar Üstadım için söylenen o kadar güzel sözler var ki ayrıca ilâve edecek bir şey bulamıyorum. Ama bir şeyi unuttuk. Kardeşimizin bu kadar rahat, bu kadar güzel, bu kadar bilgin, aydın olmasında, Hemşiremizin büyük katkısının olduğuna inanıyorum. Sizlerin de buna inandığınıza eminim. (sürekli alkış)

* Cevad Memduh ALTAR K. : Çok çok teşekkür ederim. Sevgili Üstadım, Üstadlarım, Hemşirelerim, Kardeşlerim, hayatımın bu kadar enteresan, bu kadar benim için zengin boyutlu bir gecesi görmemişim. İnanın, seksen yılını çoktan aşmış bir Kardeşiniz olarak diyebilirim ki bu kadar uzun yıllar içerisinde bu geceki kadar

mutlu olmadım. Beni hakikaten, gönülden mutlu kıldınız. Bu kadar güzel bir programın tadbik mevkiine konması için büyük bir dikkat ve itina ile konuya eğilen ve günlerdir bunun hazırlığını yapan ve bize bu programı sunan Ülkü Muh. L.'sının Muhterem Üstadı Ercüment GÖK K.'ime huzurunuzda minnet ve şükranlarımı açıklamak isterim. Çok teşekkür ederim. (Kendisi, bunun ifadesi olarak, Ülkü Üs. Muh.'ne bir ödül verdi)

İnanın bana sevgili Hemşirelerim ve Kardeşlerim, keşke benim altmışıncı yaşım, hakiki yaşım olsaydı.

Masonların Dünyasından

YURT İÇİNDEN

* Hürriyet gazetesinin okurları olan K.'lerimiz, 24 Aralık Pazar günü, gazetenin ilk sahifesinin üst yarısını kaplayan ve 3 (büyük) renkli resimle süslenen başlığı görünce, herhalde en azından şaşırmış olduklarını düşünmek yanlış olmaz.

Büyük puntolarla : " 272 yıldan beri saklanan sırrı Emin Çölaşan çözdü" ve bunun altında da, daha da iri puntolarla: "Mason Mabedi'ne girdik" başlığının devamında Pek Sayın B. Üs. Orhan Alsaç K. ve yanında ellerini önüne kavuşturmuş durumda gazeteci Emin Çölaşan'ın Ankara vadisindeki mabette çekilmiş üç fotoğrafı görülmekte. Ön sahifede tekriste edilen yemin metni ayrı bir çerçeve içinde verilmiş ve asıl yazı için okuyucu 22'nci sahifeye gönderilmekte.

Emin Çölaşan'ın altı sütun üzerinden ve yarım sahife ebadındaki "Pazar Sohbeti"nin başlığı ise "Masonların kimseye zararı yok". 34 soru

ve cevaptan ibaret olan bu sohbet - röportajdan edinilen intiba, Emin Çölaşan'ın huşu, hayranlık ve tecessüs hisleri içinde olduğu ve Masonluk konusunda fazlaca birşey bilmediğini ifade etmekle beraber, öğrenmeğe hazır olduğu idi.

Konuşulan konular genel olarak birkaç gruba ayrılabilir. Çölaşan birçok yönüyle sırlarımızı soruşturdu. Ancak bunlar, adı üstünde, sır olduklarından Pek Sayın B. Üs.'tan fazlaca bir şey öğrenemedi.

Localarda neler yapıldığı konusundaki klasik sualleri takiben Çölaşan, Atatürk'ün, İnönü'nün ve Süleyman Demirel'in Mason olup olmadıklarını öğrenmek istedi. Pek Sayın B. Üs., Atatürk konusunda belgemiz olmadığını, İnönü'nün Mason olmadığını ve yaşayan bir kişi hakkında Mason olup olmadığının cevabını, ancak kendisinden öğrenilmesinin doğru olabileceğini vurguladı. Dernekler yasasına uygun olarak çalışan bir teşekkül olduğumuzu belirten Alsaç K., sırları

muz hakkında daha birkaç soruyu usulünce cevapladıktan sonra felsefi yönümüz ve masonluktan istifa konusundaki sualleri aydınlattı ve konuşmanın özetini, Çölaşana şöyle aktardı:

- "Ben size, bizim korkulacak insanların olmadığını anlattım. Bu yeterlidir Emin bey..."

Birçok sene evvel, o zamanın Pek Sayın B. Üs.'ü Hayrullah Örs K.'in Milliyet gazetesinde Abdi İpekçi ile yaptığı söyleşiden bu yana ilk defa, Türkiye'nin en büyük tirajına sahip olan bir günlük gazetede yayınlanan bu uzun mülakat, hiç şüphesiz değişik kişilerde değişik tepkiler doğuracaktır. Pek Sayın B. Üs. Orhan Alsaç da zaten mülakatın bir yerinde şöyle demektedir - "... (Beni) bizim kurallarımız ve Masonik terbiye içerisinde eleştirebilirler. Böyle bir eleştiri gelirse, sanırım gençlerden çok, yaşlı kardeşlerimizden gelir... Biz artık yavaş yavaş biraz açılmak istiyoruz. Çünkü biz saklandıkça insanlar bizden daha çok şüphelenmeye başlıyorlar. Halbuki bizim şüphelenecek bir yanımız yok. Hiç kimseye zararımız yok. Ben, biraz daha açık olmaktan yanayım... Dünya Masonluğunda da bu gibi açılmalar oluyor..."

Türkiye'deki masonluğu Türk kamuoyuna, hakkı olan müspet şeklinde tanıtmanın bir yönünü teşkil eden bu yazı, K.'ler arasında ne gibi düşünceler doğurursa doğursun, B. L. tüzüğünde belirtildiği gibi, Pek Sayın Büyük Üstadın Türk Masonluğunun

gerek harici âlemde, gerekse Obediyasınlar nezdinde tek temsilcisi olduğunun hatırlatılmasına acaba gerek var mı?

* Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti Sonuncu ve 33. Derecesi Türkiye Yüksek Şurası, 22 ve daha yukarı kol ve derecelerdeki K.'lerin katılmaları ile, 23 Aralık 1989 Cumartesi günü, saat 11.00'de, Pek Sayın B. Üs. Orhan Alsaç K.'in müsaadeleri ile Nuru Ziya Sokak, 25 İstanbul'daki lokalde Kolej halinde toplandılar. Büyük mabede zor sığan K.'ler topluluğu toplantıyı takiben bir arada yemek yemişler ve bu Şölen saat 13.30 sularında sona ermiştir.

Öğleden sonra saat 14.30'da da, aynı yerde, Yüksek Şura geleneksel yıl sonu toplantısını icra etmiştir.

* Senenin son Hemşireli toplantılarında birini yapmak, Müsavat Muh. L.'sına nasip oldu. 13 Aralık 1989 Çarşamba akşamı, Çubukludaki Hidiv Kasrında toplanan Müsavat K. ve Hemşireleri, kokteyl, yemek fakat hepsinden çok, tekrar bir arada olmanın mutluluğunu paylaştılar. Bu beraber olma zevki ile masonik hoşgörü bir araya gelince, hakikaten her kötü şart çekilir oluyor. Hidiv Kasrının görkemli dekoruna diyecek yok, ancak 50 kişiye birden sıcak yemek çıkaramayan bir mutfak, yenilemeyecek sertlikte etler, yüksek fiatlı ve çok iddialı bir lokalin üçüncü sınıf servisi ve namevcut damak tadına, ulaşım zorluğu ve

uzak mesafe eklenince, o gece o koca mekânda niçin yalnızca Müsavat K.'lerinin bulunduğu izah edilmektedir sanırız.

YURT DIŞINDAN

* **İrlanda B. L.'si.**, Taipei'de 1954 yılında tekrar kurulan Çin B. L.'sini muntazam olarak tanımayı ve Dostluk Kefilleri teati etmeyi kararlaştırdı.

* **Wisconsin (A.B.D.) B. L.'sına** bağlı 256 L. ve 31.721 üye, bir evvelki seneye nazaran % 3.5 bir azalma gös-

termektedir. Bu B. L. hernekadar Prince Hall (zenci) B. L.'si ile tanışma prosedürüne girişmemişse de, Prince Hall üyeleri Winconsin L.'lerinde sık sık konferanslar vermektedirler.

* **Masonluk ile Shrine arasındaki ittifak korundu.** Temmuz ayında Toronto (Kanada)da 115'inci genel kurul toplantısını yapan Kuzey Amerika Shrine'ı, kendilerini Masonluktan ayıracak her teşebbüsü karşı oylarla alt etti. Aday ve üyelerin bundan böyle de, York ve E.K.E.S. ritlerinden biri ile olan bağlarını devam ettirme mecburiyetleri var.

Aynı toplantıda, Shrineler, Kuzey Kaliforniya'da ortopedi ve yanık konusunda bir hastane açmak için, bütçelerinden 65 milyon dolar (yakriben 150.000.000.000.-TL.) ayırmışlardır.

* **Virginia (A.B.D.) B. L.'si** bize biraz garip gelebilecek iki karar aldı, 1) 65 yaşına gelen K.'lere aidat zamları artık tatbik edilmeyecek, 2) Masonlar aidatlarını bundan böyle, Üs. Mason olduktan sonra değil, tekris oldukları tarihten itibaren ödemeye başlayacaklar.

* **New Jersey (A.B.D.) B. L.'si** B. Üs.'i Kenneth H. Sternkope K., görevini bir tekerlekli sandalyeye bağlı olarak yerine getirmekte ve azmin elinden hiç bir şeyin kurtulamayacağını göstermektedir.

* Aynı B. L., hem matbu hem de elektronik mediyalarla masonik faaliyetleri tanıtmak ve duyurmak için, eyalet çapında bir program başlatmıştır.

* Mississippi (A.B.D.) B. L.'sının Masonik İhtiyarlar Yurdu fonu 1.642.000.- ve Eğitim Fonu da 510.000.- dolara ulaşmıştır (yaklaşık 3.8 ve 1.2 milyar TL.)

* Tasmania B. L.'sı geçenlerde, İspanya B. L.'sı ile tanışma formalitelerini tamamlamış ve Dostluk Kefilleri teati etmiştir.

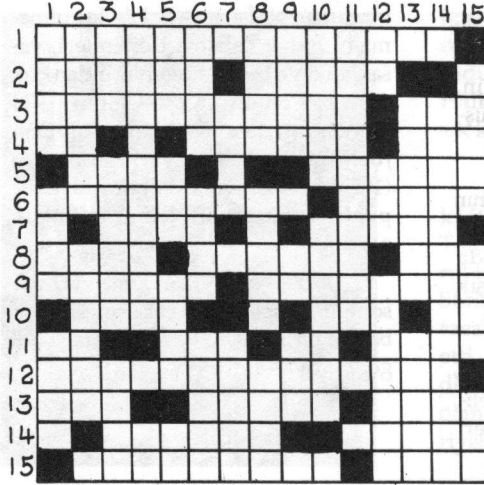
İspanya B. L.'sı (Gran Logia de Espana) 1982 yılında, Fransa Millî B. L.'sının (Grande Loge Nationale Française) o zamanki Pek Sayın B. Üs.'ü Jean Mons K. başkanlığındaki bir heyet tarafından konsakre edilmiş ve muntazam bilinen B. L.'lar saflarında yerini almıştır. Konsekrasyon tarihinde, İspanya B. L.'sına bağlı 10 L. vardı ki bunların tümü, 1978 ile 1982 yılları arasında G. L. N. F. tarafından kurulmuşlardı. Sekiz tanesi İspanyolca çalışırken bir tanesi Catalan dilini kullanmakta, Balear adalarındaki L. ise, üyelerinin çoğu emekliliklerini İspanya'nın güneşinde geçiren Alman uyruklular olduğundan, Almanca dilinde çalışmaktadır. O günden bu yana birçok L. daha, İspanya B. L.'sının matrikülüne ilave edilmiştir.

Hernekadar Masonluk, İspanya'ya 1728 yılında ulaşmışsa da, hiç

bir zaman bir İspanya B. L.'sı kurulmamıştı. Rahat çalışma dönemleri, yasaklama ve baskı dönemlerinden çok daha kısa olmuştur. Mesleğimiz, 1938 yılında son defa yasaklanmıştır. Don Juan Carlos I, İspanya kralı olunca (1975) bazı kanunlarda reformlar yapılmış ve masonluk tekrar mümkün olmuştur.

1975 ile 1982 yılları arasında, masonluğun İspanya'ya yerleşmesi, başlı başına bir serüven ve anlatılmağa değer bir öyküdür.

ÇİFTE KAVRULMUŞ BULMACA: ESKİ İSİMLERLE LOCA KAPATMA

M.M.

Soldan Sağa:

1) Kapatma cümlesinin başı. 2) Bir kozmetik markası - Bir kozmetik markası. 3) Metropolitan'ın Norveç asıllı eski mezzo'su - Evita müzikalinin baş rollerinden. 4) Hatırla - Beyaz en beyaz - Tanrı. 5) Mecnun - Saklanılacak yere. 6) Kapatma cümlesinin devamı - Lam üstüne kapatılan cam. 7) Eski aktris ve şarkıcı bayan Bars - Fransanın şarabı ile ünlü bir bölgesi. 8) Medinede kadeh - Vietnamda bir katiama sahne olmuş köy - Halk ağzında "neyin". 9) M. Ö. 384-322 yılları arasında yaşamış Yunanlı feylosof - Behramkale beygiri. 10) Latince san'at -

Dinamitin akrabası - Portrede duraklama. 11) Birmingham'de kısaca bay - Görmez - Prens Chas.'ın eşi - Ammanda yaratma. 12) Kapatma cümlesinin devamı. 13) G. B. veya D.D.R.'ın Kuzey Amerikancası - Akışkan durumdan katı duruma geçiş - Ağacın koluna. 14) Kuraklıktan kurtarma - Tan kızılığı veya vakti. 15) Didyma - Mylasa arasındaki şehre git! - Büyüme, faiz.

Yukarıdan aşağıya:

1) Zeus'un karısı - Demre - Avşar kalesi. 2) Karpuzlu köyü - M. Ö. 717'lerde yaşamış Hitit kralı. 3) Pariste uyukuluk - Mitoloji - Çelik para dolabı. 4) Siyasal veya toplumsal öğretisi sistemi oluşturan - Akil. 5) İstanköy - Yan, taraf, yön, kat - Manchester'de çaylar - St.—, Fransa'da bir şehir. 6) Yemende zoraki gülme, otlatma - İspanyol senfonisinin bestecisi Edouard—, -Eşek kulaklı kral. 7) Bej rengi - Koku. 8) New-York'ta aşk - Bir cinsel beze - Londra'da gizli engel. 9) Evliya, veli - Kısaca elyazması - Nefes, zaman, kan. 10) Aias'ın oğlu, Pergamum'lu heykeltıraş - Sakız rakısı. 11) Manyas gölünün güneyindeki Ergili. 12) Yabancı - Chicago'da bloknot veya istampa - Üsluptan. 13) Amati, Garneri ve Stradivarius'un yaşadıkları şehir - Alfabenin karışık ilk beşi. 14) Kapatma cümlesinin sonu. 15) Dağ - Sultanhisar - Bulmağa çalış!

Doğru cevabı 15 Şubat'a kadar gönderin, bir yıllık abone kazanın.

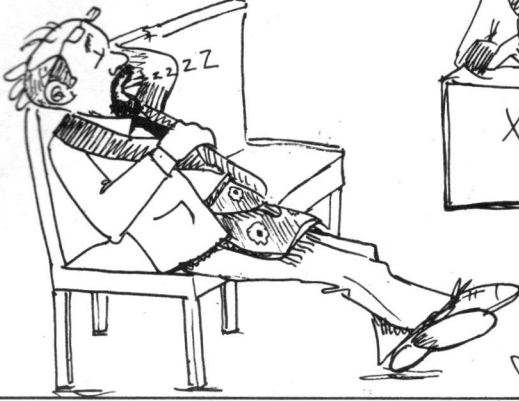

ADEM HÜRREM BİRADER...

KONFERANS DINLEME SAN'ATI (1):

"İstanbulu dinliyorum, gözlerim kapalı..."

Orhan Veli

Orhan Veli
+mm.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	F	I	S	A	G	O	R		A	H	I	L	I	K		
2	R	H	E	E		R	E	A	L		Ç	E	K	Ü	L	
3	E	V	E	T		D	E	V	A	M		M	A	L	A	
4	D	A	L		K	O	L	A		E	L	S	A		T	
5	È	N	A	R	K	A		R	A	D	I		F	A	O	
6	R	U	N	E		B	R	E		I	M	F		G	M	
7	İ	S	D		A	C	E	M	I	C	E		B	A	U	
8	C	S		M	A	H		U	D	I		A	P	S		
9	K	A	M	A	R	A	M		İ		Ş	A	H			
10	İ	F	A	D		O	I	L		M	A	H	Ş	E	R	
11	İ	A	N	A	T		S	A	K	A	R		İ	M	A	
12			A	L	E	S	T	A		R	T	S	Ş	U	P	
13	K	A	S	Y	A	P			K	E	Ş	K	I		O	
14	U		i	A	T	A		A	K		D	O	S	C	A	R
15	M	A	Z			İ		E	L	L	E	Ş	M	E	K	

ŞAKUL GİBİ'Yİ EDİNMENİN TEK YOLU ABONE OLMAKTIR.

Yıllık (10 sayı) abone bedeli : 30.000.- TL.

Yurt dışı abone bedeli : 20.- Amerikan Doları

Abone bedelini İstanbul, Ankara veya İzmir'de Lokal kapısındaki vazifelilere yatırabileceğiniz gibi, adresimize çekinizi postalayabilir veya bir posta havalesi gönderebilirsiniz.

Çek veya posta havalesi kullandığınız takdirde aşağıdaki formu şu adrese postalayınız:

ŞAKUL GİBİ — Zincirlikuyu Cad. 9/13 Etiler 80600 İstanbul

✂ Buradan kesiniz veya fotokopisini çekiniz

ŞAKUL GİBİ dergisine abone olmak istiyorum.
Abone bedeline ait posta makbuzu veya fotokopisi eklidir.
İlk çıkacak sayısından itibaren lütfen adresime postalayınız.

(DAKTİLO VEYA BÜYÜK HARFLE YAZINIZ)

Adım, Soyadım :

Adresim :

.....

.....

Telefon No. : Locam